व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

नागरीकांची सनद

प्रस्तावना

शिल्प कारागिर प्रशिक्षण (औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था योजना) भारत सरकारने १९५० साली सुरु केली व १९५६ साली राज्य शासनास अंमलबजावणीसाठी हस्तांतरित करण्यांत आली. औद्योगिक प्रशिक्षणाद्वारे कारखान्यांना लागणारे कुशल कारागीर तयार करण्यांत येतात. त्याचबरोबर युवकांना स्वयंरोजगारासाठी आवश्यक असलेले कौशल्ये निर्माण करण्यांत येतात. **जे विद्यार्थी पदवी किंवा पदविका अभ्यासक्रमांत एकतर कमी गुण असल्यामुळे किंवा आर्थिक परिस्थिती कमकुवत असल्यामुळे** प्रवेश घेवू शकत नाहीत. असे विद्यार्थी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये प्रवेश घेतात.

सध्याच्या मुक्त बाजारपेठ व जागतिकीकरणामुळे कुशल कारागीरांना मोठया प्रमाणात मागणी असून त्यांना मिळणा-या सरासरी वेतनांतसुध्दा चांगलीच वाढ झालेली आहे. सद्य:स्थितीत राज्यातील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये **इ.१० वी उत्तीर्ण व अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसाठी ०१ वर्ष व ०२ वर्ष कालावधीचे ७९ अभियांत्रिकी व बिगर अभियांत्रिकी** व्यवसाय अभ्यासक्रम राबविले जातात. या योजनेतून उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांकरिता औद्योगिक कारखान्यांत एक ते दोन वर्ष मुदतीचे शिकाऊ उमेदवारी योजनेंतर्गत प्रशिक्षण दिले जाते.

शासनाने उद्योग क्षेत्रात मोठया प्रमाणांत होणारी गुंतवणूक लक्षात घेता, मागील तीन वर्षात सतत या योजनेसाठी वाढीव तरतूद केलेली आहे. त्यामुळे कमकुवत गरीब विद्यार्थ्यांसाठी प्रशिक्षणाच्या अधिक चांगल्या सोई उपलब्ध होत आहेत.

सद्य:स्थितीत राज्यातील ३५८ तालुक्यात ४१७ शासकीय व ५२५ खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु असून त्यांची एकूण प्रवेशक्षमता १३९४९२ इतकी आहे.

विभागाची सर्वसामान्य उद्दिष्टे

व्यवसाय शिक्षणाचे महत्व ओळखून व्यवसाय शिक्षणाच्या विविध योजना राज्यात राबविणे, उच्च शिक्षणाकडे जाणा-या युवकांचा लोंढा व्यवसाय शिक्षणाकडे वळवून बेरोजगारीवर मात करणे व निरुपयोगी शिक्षणावर होणारा खर्च कमी करणे तसेच राज्यातील महिला मागासवर्गीय समाज, अपंग या सर्वांना व्यवसाय शिक्षणाच्या समान संधी उपलब्ध करुन देणे, राज्यातील उद्योग धंद्याना लागणारे कुशल मनुष्यबळ प्रशिक्षित करुन त्याचा सातत्याने पुरवठा करणे व प्रगत तंत्रज्ञानाला सामोरे जाण्यासाठी कामगारांना अद्ययावत तंत्रज्ञानाचे प्रशिक्षण देणे.

रचना

व्यवसाय शिक्षणाच्या विविध योजना तालुका व जिल्हा स्तरावर राबविण्यांकरिता राज्य स्तरावर संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण) यांचे कार्यालय असून संचालनालयाच्या स्तरावर विविध प्रशिक्षण योजनांच्या धोरणात्मक बाबींवर निर्णय घेण्यांत येतात. तसेच तालुका तथा जिल्हा स्तरावर ज्या विविध योजना राबविण्यांत येतात त्यांचे पर्यवेक्षण आणि संनियंत्रण करण्याकरिता प्रादेशिक स्तरावर सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांची कार्यालये आहेत.

जिल्हास्तरावर या योजनांचे पर्यवेक्षण व सनियंत्रण करण्यांकरिता जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांची कार्यालये आहेत. संस्थास्तरावर या योजनांची अंमलबजावणी व पर्यवेक्षण संस्था प्रमुख करतात.

कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत पुरविण्यांत येणा-या सेवांच्या कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक परिशिष्ठ ०२ मध्ये सादर करण्यांत आलेले आहे.

नियम / शासन निर्णय

या विभागाच्या संबंधित नियम अथवा महत्वाचे शासन निर्णय www.dvet.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. या विभागाकडून वेळोवेळी निर्गमित होणा-या नियम, सूचना तथा शासन निर्णयाची माहिती वरील संकेतस्थळावर अद्ययावत करण्यांत येते.

गा-हाणी / तक्रारी यांचे निराकरण

कार्यपूर्तीस होणारा विलंब वा अन्य काही गा-हाणी असल्यास त्या संबंधीचे परिच्छेद ०२ मध्ये नमूद केलेल्या अधिका-यांकडे तक्रारी नोंदविता येतील.

जनसामान्यांकडून सूचना

सन्माननीय नागरिकांच्या बहुमुल्य सूचनांचा गांभीर्यपूर्वक विचार करुन त्यामध्ये वेळोवेळी सुधारणा घडवून आणता येतील. व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाच्या अधिनस्त येणा-या सेवा उपभोगणा-या नागरिकांना सनद नेहमी सहकार्य करेल.

नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय सनदेची अंमलबजावणी करण्यांस कटिबध्द आहे. संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील येणा-या सेवा कर्तव्यभावनेने व कार्यतत्परतेने उपलब्ध करुन देण्यांची कार्यवाही करण्यात येईल. या सेवा पुरविताना नागरिकांना सौजन्यपूर्वक वागणूक देण्यांची जबाबदारी विभागातील प्रत्येक अधिकारी / कर्मचारी यांची राहील.

परिशिष्ठ -२
कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक

कार्यासन क्रमांक	विभागाकडून / कार्यासनाकडून पुरविण्यांत येणारी सेवा	आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर किती कालावधीत सेवा पुरविली जाते	सेवा पुरविणारा अधिकारी / कर्मचारी (दालन क्रमांक व दूरध्वनी / विस्तार क्रमांक)	सेवा विहीत कालावधीत पुरविली न गेल्यास ज्यांचेकडे तक्रार करता येईल तो अधिकारी (दालन क्रमांक, दुरध्वनी / विस्तारीत क्रमांक)
०७	**शिल्प कारागीर प्रशिक्षण योजना-** शिल्प कारागीर प्रशिक्षण योजना, औद्योगिक आस्थापनांना कुशल मनुष्यबळाचा पुरवठा करणे व युवकांना रोजगार व स्वयंरोजगाराकरिता सक्षम बनविणे हे या योजनेचे मुख्य उदिष्ट आहे. संचालनालयांलतर्गत राज्यात ४१७ शासकीय औ.प्र.संस्था व ५२५ खाजगी औ. प्र. संस्था कार्यरत आहेत. त्यांची एकूण प्रवेश क्षमता १,३९,४९२ इतकी आहे. सदर औ.प्र.संस्थांमध्ये ७९ प्रकारच्या अभियांत्रिकी व बिगर अभियांत्रिकी व्यवसाय अभ्यासक्रमामधून प्रशिक्षण दिले जाते दरवर्षी अंदाजे १,२०,०००इतके प्रशिक्षणार्थी प्रशिक्षण घेत असून अंदाजित ९०००० प्रशिक्षणार्थी उत्तीर्ण होवून बाहेर पडतात. उत्तीर्ण प्रशिक्षणार्थ्यांना शिकाऊ उमेदवार म्हणून विविध खाजगी औद्योगिक आस्थापनामधे सामावून घेतले जाते. शिकाऊ उमेदवार म्हणून प्रशिक्षण प्राप्त केल्यानंतर सदरचे उमेदवार हे कुशल कारागीर म्हणून विविध आस्थापनांमध्ये किंवा स्वयंरोजगार करुन रोजगारक्षम बनतात. ऑगस्ट २०१३ पासून गुणवत्ता व सामाजिक आरक्षणावर वर आधारित केंद्रीय पध्दतीने ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	उपसंचालक सहा.संचालक(तां) अधीक्षक (तां) (पहिला मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१.

	यशस्वीरित्या राबविण्यात येत आहे. औ.प्र.संस्थेतील प्रवेशित एकूण प्रशिक्षणार्थ्यांपैकी (अनुसुचि जमातीतील विद्यार्थी वगळून) आर्थिक दृष्टया मागास असलेल्या ५० टक्के प्रशिक्षणार्थ्यांना रु.४०/- दरमहा या दराने विद्यावेतन प्रदान करण्यात येत असते. तसेच मागासवर्गीय प्रशिक्षणार्थ्यांना दरमहा रु.२०/- अधिकचे विद्यावेतन समाजकल्याण विभागाकडून प्रदान करण्यांत येत असून मागासवर्गीय प्रशिक्षणर्थ्यांना असे एकूण रु.६०/- दरमहा विद्यावेतन प्रदान करण्यांत येते.			
०७	**आदिवासी रोजगाराभिमुख व्यवसाय शिक्षणांचे सार्वत्रिकीकरण करणे -** २८ शासकीय आश्रमशाळांचे रुपांतर व्होकेशनल ट्रेनिंग सेंटरमध्ये करण्याची योजना देशात प्रथमच राबविण्यांत आली. याद्वारे ८ वी व १० वी दरम्यान तांत्रिक शिक्षण व तद्नंतर आयटीआयच्या प्रशिक्षणाची सोय आश्रमशाळेतच करण्यात आली आहे. याकरिता सन २००४ मध्ये आदिवासी उमेदवारांसाठी व्यावसाय शिक्षणाच्या व प्रशिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करुन देण्यासाठी आदिवासी रोजगाराभिमुख व्यावसाय शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण करणे या अंतर्गत १२ योजना राबविण्याबाबतचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यांत आला आहे. या योजनांमध्ये आदिवासी महिलांकरिता आदिवासी औ.प्र.संस्थांमध्ये विविध व्यावसायांमध्ये प्रशिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करण्यांत आलेल्या आहेत. या योजनेमुळे दरवर्षी ७००० आदिवासी विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षणाचा लाभ होत आहे. या योजनेंतर्गत वसतिगृहात राहणा-या व वसतिगृहाबाहेर राहणा-या आदिवासी प्रशिक्षणार्थ्यांना अनुकमे रु.६००/, रु.५००/- प्रति माह निर्वाह भत्ता देण्यांत येतो.	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	उपसंचालक सहाय्यक संचालक (तां) अधिक्षक(तां) (पहिलामजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१

०७	**अल्पसंख्यांक समाजातील विद्यार्थ्यांसाठी मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना** सन २००७ - ०८ या शैक्षणिक वर्षापासून अल्पसंख्यांक (मुस्लीम, पारसी, शीख, खिश्चन, आणि बौध्द) समाजातील गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांसाठी मा. पंतप्रधान भारत सरकार यांच्या १५ कलमी कार्यक्रमांतर्गत पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजना लागू केलेली आहे. यामुळे अल्पसंख्यांक समाजातील आर्थिकदृष्टया दुर्बल असलेल्या गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाची संधी मिळून त्यांच्यातील रोजगार क्षमता वाढणार आहे. सदरहू योजना ११ व्या पंचवार्षिक योजनेच्या कलावधीत (२००७ - १२) अंमलात आली आहे. सद्यस्थितीत ११६९९ इतके अल्पसंख्यांक उमेदवार प्रशिक्षण घेत आहेत. तसेच चालू शैक्षणिक वर्ष २०१८ - १९ या वर्षातही या योजनेची अंमलबजावणी प्रभावी पध्दतीने होणेसाठी राज्यातील सर्व प्रमुख वृत्तपत्रांमध्ये उच्च शिक्षण संचालनालयाकडून जाहिरात देण्यात आली आहे. तसेच याबाबतची कार्यवाही महाडिबीटी पोर्टलमार्फत होणार आहे.	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यात येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	उपसंचालक सहाय्यक संचालक(तां) अधीक्षक (तां) वरिष्ठ लिपीक (पहिला मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक(व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१ व विभागीय सहसंचालक
०७	**महानगरपालिका क्षेत्रातील औद्योगक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी व तिसरी व उर्वरित औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी पाळी सुरु करणे.** राज्याच्या औद्योगिकी करण्यात झपाटयाने वाढ होत असते. त्या अनुषंगाने आधुनिक तंत्रज्ञानासाठी आवश्यक असलेल्या कुशल मनुष्यबळाची गरज लघु, मध्यम आणि मोठया उद्योजकांना निर्माण झाली आहेत. व्यवसाय प्रशिक्षणाद्वारे निर्माण केले जाणारे कुशल मनुष्यबळ कमी पडत असल्याकारणाने औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थातील व्यवसाय	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली	उपसंचालक सहाय्यक संचालक(ता) अधीक्षक (तां) वरिष्ठ लिपीक (पहिलामजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१ विभागीय सहसंचालक

	अभ्यासक्रमांच्या प्रवेश क्षमतेत वाढ करण्यांत आली. राज्यातील विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा उपलब्ध यंत्रसामुग्रीचा महत्तम वापर करुन प्रशिक्षणार्थ्यांना व्यवसाय अभ्यासक्रमाच्या सुविधा उपलब्ध करुन देण्यांसाठी राज्यातील महापालिका क्षेत्रातील शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी व तिसरी पाळी तसेच उर्वरित ठिकाणच्या शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी पाळी ऑगस्ट २०१० पासून सुरु झाली आहे.	काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.		
०७	**उत्पादनाभिमुख प्रशिक्षण योजना** - औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील प्रशिक्षणार्थ्यांना दिल्या जाणा-या कौशल्यात वाढ व्हावी त्याचप्रमाणे गरीब विद्यार्थ्यांना कमवा व शिका यासाठी उत्पादनाभिमुख प्रशिक्षण योजना राज्यात प्रथमच सुरु केली आहे याचा लाभ संस्थेला व विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षणाच्या दरम्यान होतो. त्याकरिता सन २००२ पासून राज्यातील सर्व औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये ही योजना राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. या निर्णयाचा फायदा औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये विविध प्रकारची बाहेरील कामे स्विकारुन संस्थेतील साधन सामुग्रीचा महत्तम वापर करुन महसूल शासनास जमा करण्यांत येतो.	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	उपसंचालक सहाय्यक संचालक(ता) अधीक्षक (तां) वरिष्ठ लिपीक (पहिलामजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/ १२०३ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१ विभागीय सहसंचालक

०७	**राज्यातील ४३ अल्पसंख्यांक बहुल भागातील विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत/ दुसरी/तिसरी पाळी व बृहन्मुंबईत २ नवीन औ.प्र.संस्था, मांडवी व चांदिवली ऑगस्ट २००९ पासून सुरु करणे-** अल्पसंख्याक समाजातील उमेदवारांना रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधी निर्माण होण्यासाठी राज्यातील ४३ अल्पसंख्यांक बहुल भागातील विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील कार्यरत व्यवसायात दुस-या पाळीत २३७ व तिस-या पाळीत ११ अशा एकूण २४८ तुकड्या, त्याचप्रमाणे बृहन्मुंबईतील मांडवी, जि. मुंबई शहर व चांदिवली, ता. नेहरुनगर(कुर्ला), जि.मुंबई उपनगर येथे नव्याने सुरु झालेल्या दोन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये २८ तुकड्या सुरु करण्यांत आल्या आहेत.	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	उपसंचालक सहाय्यक संचालक(ता) अधीक्षक (तां) वरिष्ठ लिपीक (पहिलामजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१ विभागीय सहसंचालक
०८	खाजगी कायम विना अनुदान तत्वावर नवीन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करणे/ विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था नवीन व्यवसाय/जादा तुकडी सुरु करणेबाबत 1. पात्रता प्राप्त अर्जदार वर्षभर संचालनालयाच्या संकेत स्थळावर www.dvet.gov.in वर ऑनलाईन स्वरुपात अर्ज करतील. 2.ऑनलाईन अर्ज करतेवेळी अर्ज प्रक्रिया शुल्क रुपये 2000 /- नोंदणी शुल्क रु. 10000/- भरणा करणे आवश्यक आहे. 3. ऑनलाईन अर्जाची व कागदपत्रांची परिपुर्तता तपासण्याच्या उद्देशाने संगणकीय प्रणालीव्दारे प्राथमिक छाननी करण्यात येईल.	शासन निर्णयातील तरतुदी व शासनाच्या सूचनांप्रमाणे अर्जांवर कार्यवाही करण्यात येईल.	सहा.संचालक (तां)/ सहा.संचालक (तां)/ अधिक्षक/ मुख्य लिपिक वरिष्ठ लिपिक-2 कनिष्ठ लिपिक-2 (पहिला मजला) (जुनी इमारत) दूरध्वनी क्र. 22620603/ 604 विस्तारीत क्र. १२२१	संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण , (चौथा मजला) दूरध्वनी क्र. 22620603/ 604 विस्तारीत क्र. 4001 संबंधित संस्थेचे प्राचार्य

	4. प्राथमिक छाननी झालेल्या अर्जाचा संगणकीय प्रणालीव्दारे प्रत्यक्ष निरिक्षणाकरीता शिफारस करण्यात येते. 5. निरीक्षण अहवालाच्या आधारे संगणकीय प्रणालीव्दारे संस्थेस स्विकृत प्रमाणपत्र (LOA) निर्गमित करण्यात येते. तद्नंतर सदर संस्थेत राज्य शासनाचे इरादापत्र (LOI) संगणकीय प्रणालीव्दारे देण्यात येते. 6. इरादापत्र प्राप्त झाल्यानंतर संबंधीत संस्थेस राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद (NCVT) यांची संलग्नता प्राप्त करण्यासाठी अर्ज करावा लागतो. 7. NCVT यांची संलग्नता प्राप्त करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही प्रशिक्षण महासंचालनालय,नवी दिल्ली यांच्या www.dgt.nic.in या संकेत स्थळावर देण्यांत आलेली आहे. 8. NCVT यांची संलग्नता मिळाल्यानंतर सदर संस्थेला राज्य शासनामार्फत संगणक पध्दतीने स्वंयचलित प्रणालीव्दारे मंजूरीपत्र देण्यांत येईल. व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयातील व्यवसाय शिक्षणांतर्गत माध्यमिक स्तरावरील पूर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रम, + 2 स्तरावरील व्दिलक्षी तसेच उच्च माध्यमिक व्यवसाय अभ्यासक्रम योजना राबविल्या जातात. व्यवसाय अभ्यासक्रमातील नवीन संस्था त्याचप्रमाणे विद्यमान संस्थेत अधिकच्या तुकडयांना कायम विना अनुदानित तत्वावर सुरु करण्यासाठी दरवर्षी राज्यामधून अशासकीय संस्थांकडून प्रस्ताव मागविण्यात येतात. शासनाच्या प्रचलित नियमानुसार कायम विना अनुदान तत्वावर व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरु करण्यासाठी अर्ज मागविणे व तद्नुषांगिक प्रक्रिया पार पाडण्यासाठी. 1.पात्रता प्राप्त अर्जदार वर्षभर संचालनालयाच्या संकेत स्थळावर			

	www.dvet.gov.in वर ऑनलाईन स्वरुपात अर्ज करतील. 2.ऑनलाईन अर्ज करतेवेळी अर्ज प्रक्रिया शुल्क रुपये 2000/- नोंदणी शुल्क रु. 10000/- भरणा करणे आवश्यक आहे. 3. इच्छुक अर्जदार संस्थाकडून Online अर्ज मागविण्यांकरीता व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राज्यातील सर्वाधिक खप असलेल्या 2 वर्तमान पत्रात वर्षातुन एकदा जाहिरात प्रकाशित करणे. 4. ऑनलाईन अर्जांची व कागदपत्रांची परिपुर्तता तपासण्याच्या उद्देशाने संगणकीय प्रणालीव्दारे प्राथमिक छाननी करणे. 5. प्राथमिक छाननी झालेल्या अर्जाचा संगणकीय प्रणालीव्दारे प्रत्यक्ष निरिक्षणाकरीता शिफारस करणे. 6. शिफारस प्राप्त संस्थाना ऑनलाईन निरीक्षण समितीमार्फत (Online Acceptance) देणे. 7. निर्देश झालेल्या संस्थाचे संस्थानिहाय निरीक्षण करण्यांचे वेळापत्रक संकेतस्थळावर अपलोड करणे. 8. निरीक्षण अहवालाच्या आधारे संगणकीय प्रणालीव्दारे संस्थेस स्विकृत प्रमाणपत्र (LOA) निर्गमित होईल.			
०९	**परीक्षा विभाग-** महाराष्ट्र राज्यामध्ये ४१७ शासकीय औ.प्र.संस्था व ५२५ खाजगी औ.प्र.संस्था कार्यरत आहेत त्या संस्थामध्ये खालील योजनेमध्ये विहीत कालावधीसाठी प्रवेश दिले जातात व त्यांचे प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर महाराष्ट्र व केंद्र शासन स्तरावर विविध परीक्षा घेतल्या जातात. **अ)** केंद्रशासन स्तरावरील संचालनालया मार्फत घेण्यात येणा-या परीक्षा १)शिल्प कारागीर प्रशिक्षण योजना २)शिकाऊ उमेदवारी प्रशिक्षण योजना ३)सेटर ऑफ एक्सलन्स योजना	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या	सहा.संचालक(तां) निरीक्षक प्रमुख लिपिक वरिष्ठ लिपिक (तिसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४/ २९३ २२६९४५९६ विस्तारीत क्रमांक ३१७१ तसेच सहसंचालक	संचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २२६९५८१९ उपसंचालक (पहिला मजला) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४/ २९३ विस्तारीत क्रमांक १००१

	ब) महाराष्ट्र शासन स्तरावर खालील परीक्षा घेतल्या जातात. १)एस.सी.व्ही.टी. अंतर्गत अभ्यासक्रमांच्या परीक्षा २) आर्टिझन टू टेक्नोक्रॅट (तृतीय स्तर परीक्षा) ३)एम.एस.ई.बी/ जिल्हा परिषद/शासन निर्णयाद्वारे मान्यता प्राप्त व इती आस्थापनांचे प्रायोजित उमेदवारांच्या एस.सी.व्ही.टी. अंतर्गत परीक्षा ४) शिल्प कारागीर प्रशिक्षण योजनेअंतर्गतच्या आखिल भारतीय व्यवसाय परीक्षेसाठी खाजगी उमेदवारांसाठी पूर्व चाचणी परीक्षा (सद्यस्थितीत डीजीटी नवी दिल्ली यांनी खाजगी उमेदवारांना परिक्षेस बसण्यास स्थगिती दिल्यामुळे पूर्वपरीक्षा त्याचे पुढील आदेशापर्यंत मिळेपर्यंत घेण्यात येणार नाही) ५)प्रशिक्षणार्थी कौशल्य स्पर्धा (विभागीय स्तर व राज्यस्तर (सिटीएस) ६)निदेशक कौशल्य स्पर्धा परीक्षा (जिल्हा,विभागीय व राज्यस्तर)	स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यात येईल.अन्य विभागांशी संबधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्रायआवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यात येईल.	प्रादेशिक कार्यालये व संबधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	
१०	**शिकाऊ उमेदवारी योजना :** औद्योगिक क्षेत्रात प्रशिक्षणाची पातळी सुधारण्याच्या दृष्टीने शिकाऊ उमेदवार अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्यांत आली आहे. हा अधिनियम लोकसभेत १९६१ साली मंजूर झाला आणि १९७३ व १९८६ साली त्यात सुधारणा करण्यांत आली आहे. या अधिनियमाची नियमावली १९६२ साली तयार झाल्यानंतर या राज्यात जानेवारी १९६३ पासून ही योजना राबविण्यांत येत आहे. तसेच केंद्र शासनाने शिकाऊ उमेदवार अधिनियम १९६१ अंतर्गत दिनांक २२ डिसेंबर २०१४ व शिकाऊ उमेदवारी नियम १९९२ मध्ये दिनांक १८ जुन २०१५ रोजी महत्वाच्या सुधारणा करण्यांत आलेल्या आहेत. ही योजना प्रभावीपणे राबविण्यासाठी संचालक, व्यवसाय	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी होणा-या या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १० (१) मधील तरतूदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल. अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागा ची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या	निरीक्षक (पाचवा मजला) (नविन इमारत) दुरध्वनी क्रमांक २६२२०६०३/ ६०४	उपप्रशिक्षणार्थी सल्लागार (पाचवा मजला) (नविन इमारत) दुरध्वनी क्रमांक २६२२०६०३/ ६०४

	शिक्षण व प्रशिक्षण यांना राज्य शिक्षणार्थी सल्लागार म्हणून नेमले आहे. तसेच सहा विभागीय कार्यालयाच्या प्रमुखांना शिक्षणार्थी उपसल्लागार (व) या पदाचा दर्जा दिलेला आहे. ते त्यांच्या अधिपत्याखालील शासकीय / अशासकीय आस्थापनेतील शिकाऊ उमेदवारी योजनेअंतर्गतची कामे पाहतात. राज्य पातळीवर शिकाऊ उमेदवारी योजना अधिक कार्यक्षमपणे राबविण्यासाठी खाजगी व निमसरकारी स्तरावर अडीअडचणींचे निवारण / मार्गदर्शन करण्यासाठी निरनिराळ्या समित्या नेमलेल्या आहेत. महाराष्ट्र राज्यात शासनाची शासकीय ४४ मुलभूत प्रशिक्षण तथा अनुषंगिक सूचना केंद्रे (BTRI) व ०१ बेसिक ट्रेनिंग प्रोव्हायडर (BTP) व अशासकीय १६३ मुलभूत प्रशिक्षण केंद्रे(BTC) अशी एकुण २०८ प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन झालेली आहेत. या योजनेनुसार केंद्र सरकारने औद्योगिक क्षेत्रातील कारखान्यांच्या व्यवस्थापकांच्या माहितीसाठी अधिसूचना प्रसिध्द केल्या व औद्योगिक क्षेत्रातील कारखान्यांना उपयोगी पडतील असे २६१ व्यवसाय निरनिराळ्या ३९ गटांतून निर्देशित केलेले आहेत. महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळ, मुंबई यांचेमार्फत प्रशिक्षण देण्यांत येणाऱ्या व्यवसायांना केंद्र शासनाच्या दिनांक ०७/०९/२०१७ च्या अधिसुचने नुसार १२३ व्यवसायांना शिकाऊ उमेदवारी लागु केलेली आहे. केंद्र शासन प्रत्येक व्यवसायाच्या अभ्यासक्रमाची आखणी करते. औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था मधील उत्तीर्ण विद्यार्थी प्रत्यक्ष कामाचा अनुभव घेण्यासाठी शिकाऊ उमेदवार म्हणून प्रशिक्षण घेतात. शिकाऊ उमेदवारी पुर्ण झाल्यानंतर राष्ट्रीय व्यावसायिक प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांचे मार्फत शिकाऊ उमेदवारांची अंतिम परीक्षा घेऊन उत्तीर्ण उमेदवारांना अंतिम प्रमाणपत्र देण्यांत येते. औद्योगिक	विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्ती वर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेऊन कार्यवाही करण्यांत येईल.		

	कारखान्यात जे शिकाऊ उमेदवार प्रशिक्षण घेतात, त्यांना प्रशिक्षणाच्या कालावधीमध्ये केंद्र शासनाने मंजूर केलेल्या विहित दराने प्रतिमहा विद्यावेतन देण्यांत येते. त्याचा दर खालीलप्रमाणे आहे. (रोजगार व प्रशिक्षण महानिदेशालय, नवी दिल्ली यांची अधिसूचना जी.एस. आर. ६८० (अ), दिनांक २२ सप्टेंबर २०१४) प्रथम वर्ष - संबंधित राज्य किंवा संघ राज्य क्षेत्र यांनी अधिसूचनेव्दारे निश्चित केलेल्या अर्ध कुशल कामगारांच्या किमान मजुरीच्या ७० टक्के द्वितीय वर्ष - संबंधित राज्य किंवा संघ राज्य क्षेत्र यांनी अधिसूचनेव्दारे निश्चित केलेल्या अर्ध कुशल कामगारांच्या किमान मजुरीच्या ८० टक्के तृतिय वर्ष - संबंधित राज्य किंवा संघ राज्य क्षेत्र यांनी अधिसूचनेव्दारे निश्चित केलेल्या अर्ध कुशल कामगारांच्या किमान मजुरीच्या ९० टक्के चतुर्थ वर्ष - संबंधित राज्य किंवा संघ राज्य क्षेत्र यांनी अधिसूचनेव्दारे निश्चित केलेल्या अर्ध कुशल कामगारांच्या किमान मजुरीच्या ९० टक्के केंद्र शासनाने ऑगस्ट २०१६ पासून शिकाऊ उमेदवारी योजनेकरीता Apprenticeship Training Portal www.apprenticeship.gov.in या पोर्टलवर ऑनलाईन शिकाऊ उमेदवारी भरती प्रक्रिया सुरु केलेली आहे. या पोर्टलवर शिकाऊ उमेदवार तसेच आस्थापना नोंदणी करु शकतात. शिकाऊ उमेदवारांची भरती वर्षातून केव्हाही करता येते. परंतू शिकाऊ उमेदवारीचा कालावधी संपताच येणाऱ्या परीक्षेस उमेदवार बसू शकतो. तसेच परीक्षा वर्षातून दोन वेळा घेतली जाते. केंद्र शासनाने सुरु केलेल्या Apprenticeship Training Portal (www.apprenticeship.gov.in) वर ३१ डिसेंबर,२०१८ अखेरपर्यंत ७६७५ आस्थापनांची नोंदणी झालेली आहे			

	National Apprenticeship Promotion Scheme (NAPS) : शिकाऊ उमेदवारांच्या भरतीकरीता आस्थापनांना प्रोत्साहन देण्यासाठी दिनांक १९/०८/२०१६ पासून शिकाऊ उमेदवारी प्रोत्साहन योजना **(NAPS)** खालीलप्रमाणे सुरु करण्यांत आली. • या योजने अंतर्गत शिकाऊ उमेदवारांची भरती करण्यासाठी आस्थापनांना दिनांक १९/०८/२०१६ पासून शिकाऊ उमेदवारी प्रोत्साहन योजनेतंर्गत (एन.ए.पी.एस.) दरमहा प्रति शिकाऊ उमेदवार देय विद्यावेतनाच्या २५% किंवा रु.१५००/- यापैकी कमी असलेली रक्कम आस्थापनेला देय असेल. • या योजने अंतर्गत फ्रेशर शिकाऊ उमेदवारांना मुलभूत प्रशिक्षण कालावधीत ही रक्कम देय नाही. फ्रेशर शिकाऊ उमेदवारांकरिता ५०% मुलभूत प्रशिक्षणाची रक्कम (रु.७५००/- जास्तीत जास्त) ५०० तास / ३ महिने एवढी देय राहील. शिकाऊ उमेदवारी प्रोत्साहन योजनेतंर्गत (एन.ए.पी.एस.) डिसेंबर २०१८ अखेरपर्यंत ५०२३ आस्थापनांना रु.२,७४,१४,०३५/- एवढ्या रकमेचे वाटप करण्यांत आलेले आहे.			
१८	हायटेक प्रशिक्षण योजना प्रगत तंत्रज्ञानाच्या प्रभावामुळे कारखान्यातील उत्पादन प्रक्रियामध्ये संख्यात्मक व गुणात्मक बदल घडविण्यासाठी नवीन पिढीतील कुशल कामगारांना अद्ययावत व उच्च व तंत्रज्ञाचे प्रशिक्षण देवून तांत्रिक दृष्टया कार्यक्षम करणे. सदर योजना फक्त औ.प्र.संस्था, औध, पुणे येथे कार्यरत आहे.	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्याचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्राचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि.सल्लागार (तां) (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारित क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय मजला) (चौथा मजला) (नविन इमारत) दुरध्वनी क्रमांक २६२२०६०३/ ६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१.

१८	**<u>प्रगत व्यवसाय शिक्षण पध्दती AVTS</u>** प्रगत व्यवसाय शिक्षण पध्दती (AVTS) योजनेतंर्गत औद्योगिक क्षेत्रातील कामगार, औ.प्र.संस्थामधून उत्तीर्ण झालेले उमेदवार, केंद्र व राज्य शासनाचे कर्मचारी इ. घटकांकरिता प्रगत तांत्रिक ज्ञान व कौशल्य वृध्दी करिता प्रशिक्षण देण्यात येते. सद्य:स्थितीत राज्यातील ०८ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये योजना कार्यान्वित आहे.(अंबरनाथ, औध पुणे, कोल्हापूर, नाशिक, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर)	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्याचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेचे प्राचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि.सल्लागार (तां) (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारित क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक(व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय मजला) (चौथा मजला) (नविन इमारत) दुरध्वनी क्रमांक २६२२०६०३/ ६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१.
१८	**पब्लिक प्रायव्हेट पार्टनरशिपद्वारे देशातील १३९६ शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचे दर्जावाढ करणे.** राज्यात एकुण ४१७ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था असून सर्व संस्थांचा दर्जावाढ करून दिले जाणारे प्रशिक्षण कारखान्यांतील आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या गरजेशी सुसंगत होण्यासाठी व जागतिक दर्जाचे कुशल मनुष्यबळ तयार करण्याच्या दृष्टीने हे उद्दिष्ट समोर ठेऊन राज्यातील २५० औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा दर्जावाढ केंद्रशासन पुरस्कृत पब्लिक प्रायव्हेट पार्टनरशिप योजने अंतर्गत करण्यात येत आहे. या योजनेत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांकरिता एका Industry Partner ची सहयोगी उद्योग म्हणुन निवड करण्यात येते. संबधित Industry Partner (IMC अध्यक्ष), राज्य शासन व केंद्रशासन यांच्या त्रिपक्षीय सामंजस्य करार केला जातो. या Industry Partner च्या अध्यक्षतेखाली संस्था व्यवस्थापन समिती (IMC) स्थापन करण्यात येते त्या समितीत परिसरातील अन्य चार Industry Partner सभासद असतात. तसेच शासनाचे सहा	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरून तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरूपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाचीबाब अंतर्भुत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	स. प्र. स. (ता.) (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दुरध्वनी क्रमांक - २२६२०६०३/ ६०४/ २९३ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय) (चौथामजला) (नवीनइमारत) दुरध्वनीक्रमांक २२६२०६०४/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१.

	प्रतिनिधी असुन प्राचार्य हे सदस्य सचिव असतात. संस्था व्यवस्थापन समितीला (IMC) सोसायटी नोंदणी कायदा १८६० अंतर्गत नोंदणी करून शैक्षणिक व आर्थिक स्वायत्तता देण्यांत आलेली आहे. सदर समितीच्या नावाने राष्ट्रीयकृत बँकेत उघडण्यात आलेल्या खात्यामध्ये प्रत्येकी रू. २.५० कोटी रक्कम व्याजमुक्त कर्ज रूपाने केंद्रशासनाकडुन जमा करण्यात आलेले आहे. या कर्जाच्या रकमेतुन संस्थेचा गुणात्मक विकास करावयाचा असुन विविध उपक्रमामधुन महसुल उत्पन्न प्राप्त करावयाचे आहे. सदर बिनव्याजी कर्ज प्राप्त झाल्यानंतर ११ व्या वर्षापासून पुढील २० वर्षात समान वार्षिक हप्त्यामध्ये केंद्रशासनास परत करावयाचे आहे. सन २००७-०८ पासुन या योजनेची अंमलबजावणी देशात तसेच राज्यात सुरु झालेली आहे. या योजनेअंतर्गत २००७-०८ या वर्षात राज्यातील ६२, २००८-०९ मध्ये ५५, २००९-१० मध्ये ६०, सन २०१०-११ मध्ये २९ व सन २०११-१२मध्ये ४४ अशा एकुण २५० संस्थाचा समावेश करण्यांत आलेला असुन प्रत्येकी रू. २.५० कोटी प्रमाणे एकुण रू. ६२५ कोटी व्याजमुक्त कर्ज रूपाने समितीच्या बँक खात्यात जमा झालेले आहेत.			

१८	**जागतिक बँक सहाय्यित व्यवसाय प्रशिक्षण सुधारणा प्रकल्प (VTIP)** - राज्यात औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधून दिले जाणारे प्रशिक्षण कारखान्यातील नविन तंत्रज्ञानाच्या गरजेशी सुसंगत होण्यासाठी व जागतिक दर्जाचे कुशल मनुष्यबळ निर्माण करण्यासाठी कारखाने / औद्योगिक संघटना यांच्या सहभागाने केंद्र शासनाने औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा दर्जा उंचावून त्यांना सेंटर ऑफ एक्सलन्स मध्ये रुपांतरीत करण्याची योजना सन २००५ पासून सुरु करण्यांत आली आहे. उद्योगधंद्यामध्ये नविन तंत्रज्ञानामुळे बहुकौशल्य कारागीरांची (Multi Skill Workers) गरज असल्याने बहुकौशल्यमुक्त मनुष्यबळ तयार करण्यांसाठी ही योजना औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये राबविण्यांत येत आहे. जागतिक बॅक सहाय्यित व्यवसाय प्रशिक्षण सुधारणा प्रकल्पात राज्यातील ७० औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधे सेंटर ऑफ एक्सलन्स ची स्थापना करण्यांत आलेली असून उर्वरीत १७ संस्थांमधील फक्त व्यवसायांचा दर्जावाढ करण्यांत आलेला आहे. जागतिक बँक प्रकल्पांतर्गत संस्था विकास आराखड्यानुसार (IDP) रुपये ३६१७२.४० लक्ष इतक्या रकमेचा आराखडा तयार करण्यांत आलेला असून यामध्ये ७५:२५ हे प्रमाण ठरविण्यांत आलेले आहे. सदर प्रकल्पामध्ये अ) ८७ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था ब) SPIU क) M.I.S **ड)**ITOT **इ)** Incentive	जागतिक बँक प्रकल्पाची मुदत सप्टेंबर २०१८ अखेर संपुष्टात आली आहे.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) (चौथामजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबंधित औ. प्र. संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण) (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१.

	Fund ई)Additional fund इ.घटकांचा समावेश करण्यांत आलेला आहे.या सर्व घटकांकरिता केंद्रशासनाने सन २०१७-१८ पर्यंत रुपये २५४१५.२८ लक्ष इतका निधी राज्यास वितरीत करण्यात आलेला असून त्यापैकी मार्च २०१८ पर्यंत रुपये २४१७०.२४ लक्ष इतक्या रकमेची उपयोगिता प्रमाणपत्रे डी.जी.टी.नवी दिल्ली यांना सादर केलेली आहेत.			
१८	जागतिक बँक सहाय्यित "औद्योगिक मुल्य वृध्दीकरणासाठी कौशल्यांचे बळकटीकरण करणे(STRIVE):- औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था तसेच शिकाऊ उमेदवारी अंतर्गत देण्यांत येणा-या कौशल्य प्रशिक्षणाची औद्योगिक आस्थापनाच्या गरजेनुसार प्रासंगिकता व कार्यक्षमता वाढविण्याकरीता जागतिक बँक सहाय्यित "औद्योगिक मुल्य वृध्दीकरणासाठी कौशल्यांचे बळकटीकरण करणे(Skill Strengthening for Industrial Value Enhancement (STRIVE) प्रकल्प देशातील सर्व राज्यामध्ये राबविण्यांत येणार आहे. सदर प्रकल्पाचा कालावधी ५ वर्षाचा आहे. सदर प्रकल्पामध्ये देशपातळीवर एकूण ४०० शासकीय औ.प्र.संस्था व १०० खाजगी औ.प्र.संस्थांचा समावेश होणार आहे. सदर प्रकल्पामध्ये ज्या शासकीय संस्थांचे ग्रेडेशन २.० किंवा त्यापेक्षा अधिक आहे त्या संस्थांचा तसेच ज्या संस्थांचे ग्रेडेशन २.५ किंवा त्यापेक्षा अधिक आहे अशा औ.प्र.संस्थांचा स्पर्धात्मक तत्वावर समावेश होणार आहे. तसेच केंद्र	जागतिक बँक सहाय्यित **STRIVE** प्रकल्पाची राज्यामध्ये अंमलबजावणी करण्यांस तत्वत: मान्यता शासनपत्र क्रं.जाबँप्र-२६११/(प्र.क्र.१८/१९) /व्यशि-५ दिनांक २७.०२.२०१९ अन्वये प्राप्त झाली आहे.	सहा.प्रशि. सल्लागार (तां) (चौथामजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक १००३/१२०१/१२०३ तसेच संबंधित औ. प्र. संस्थेचे प्राचार्य	संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण) (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ४००१.

	पुरस्कृत सर्व Model ITI चा समावेश होणार आहे. तसेच शिकाऊ उमेदवारी प्रशिक्षण योजनेमध्ये सुधारणा करण्याकरिता व योजनेची व्याप्ती वाढविण्याकरिता औद्योगिक आस्थापनांच्या समुहाचा (Industry clusters) सदर प्रकल्पामध्ये समावेश होणार आहे.			

परिशिष्ठ १

संचालक (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण)
संचालनालयाच्या स्तरावर विविध प्रशिक्षण योजनांच्या धोरणात्मक बाबींवर निर्णय घेणे
दुरध्वनी क्रमांक २२६९५८१९
(चौथा मजला , नवीन इमारत)

विषय	कार्यासने		विषय	कार्यासने
आस्थापना व प्रशासन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १,२, ३ व ४**		**ई गर्व्हनस**	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १६**
संस्था व्यवस्थापन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक ७,८,९, १० व १८**		**कौशल्य विकास कार्यक्रम**	**कार्यासन अधिकारी, कार्यासन क्रमांक ७,**
नियोजन व वित्त व्यवस्थापन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक ११,१३ व १५**		**भांडार / खरेदी व्यवस्थापन**	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १३ व १८**
बांधकाम व्यवस्थापन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १४**			
माहिती अधिकार	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक ०२ तसेच संचालनालयातील सर्व कार्यासने.**			